

være faldet en eller anden Ytring om, at Dufseligheden af en Forøgelse af Kredsjene var bestrykt eller bekræftet ved det Forholdstal, Grundloven fremsætter, og at det Hensyn selvfølgelig ogsaa maatte tages; men jeg tror oprigtig, ialt ikke, at nogen indtil Dato vilde være faldet paa at falde det Forslag, der her ligger for, et grundlovstridigt Forslag. Jeg forstaar meget godt, at den Betragtning kan blive ret praktisk anvendelig, naar det gælder Agitation, hvor det jo altid kommer an paa de stærkeste, skarpeste og kraftigste Ord; der kunne de virke bedst. Men jeg tror, at til syvende og sidst vil ogsaa paa dette Punkt den sunde Sans komme til at sejre i den Erkendelse, at der her gøres et Skridt, der nærmer os væsentlig til den Ordning, Grundloven paahyder.

Søgsbro: Jeg maa tillade mig at begynde med det, som den ærede Ordfører sluttede med, idet jeg maa nedlægge en Indsigelse imod hans historiske Fremstilling af denne Sags Gang gennem Tidene. Den ærede Ordfører vil lægge en ganske særdeles Vægt paa, hvad der skete i Samlingen 1871—72 og mente, det var noget, som havde bevaret sig i Tidernes Løb. Men det er saa langt fra Tilfældet, at selv de Mænd, der den Gang fra Venstres Side førte Ordet for, at man ikke skulde forøge Folketingskredsene, udtrykkelig erklærede, at under de daværende Forhold var der ikke Grund til at gøre noget, men hvis Folketallet blev ved at stige, var der fuldstændig Grund til at forøge Kredsenes Antal. De fandt, at man ikke endnu i 1870, da der kun var en mindre Forskel lige overfor det grundlovsmæssige Tal, havde Grund til Forøgelsen, men med et forøget Folketal vilde det Tidspunkt komme. Og naar den ærede Ordfører saa stærkt fremhævede S. A. Hansen, foreligger der Udtalelser fra ham netop fra 1870—71, hvori han udtrykkelig fremhævede, at hvad Flertallet da gjorde, gjaldt kun den daværende Tilstand og det Forslag, der laa for, men ikke, hvad der kunde ske i Fremtiden. Der kunde komme den Dag i Morgen eller til næste Aar, da Omstændighederne kunde tale for at forøge Kredsenes Antal. Det sagde han i 1871—72, skønt han den Gang, som den ærede Ordfører beraabte sig paa, var mod en Forøgelse. I 1873—74 blev han atter Ordfører og Formand for det daværende Udvalg, og da søgte han ganske vist at forene sine tidligere Udtalelser med det Standpunkt, han da kom til at indtage, men det Standpunkt, han den Gang endte med,

var i Virkeligheden ikke saa lidt forskelligt fra det, han havde beghndt med i 1870—71, og dette Standpunkt blev ikke alene indtaget af ham, men af samtlige Medlemmer i Udvalget, baade fra højre og fra venstre Side, og jeg har derfor vel Grund til at sige, at det Standpunkt da i Virkeligheden blev Folketingets, nemlig det, at man endnu ikke ansaa det for absolut nødvendigt ifølge Grundlovens § 32 at gaa til en Forøgelse af Folketingskredsene; men hvis Regeringen fandt det, vilde det være nødvendigt at gøre det fuldt ud over det hele Land for at komme den Lighed, der skal være mellem de enkelte Kredse, ved Tilfidejættelse af Amtsgrænserne, saa nær som muligt. Det var det Standpunkt, man den Gang gik til, og som Tingets Flertal senere har fastholdt. Naar den ærede Ordfører sagde, at S. A. Hansen var den ledende i Halvfjerdserne, men ikke længere, saa vil jeg dog erindre om, at efter 1874 kom der ikke noget Forslag frem før i 1880, og derfor kunde han ikke den Gang være Leder, selv om han vilde blevet det. Det er altsaa givet, at i 1874 var Folketinget enigt om, at naar der kom et større Folketal, end der den Gang fandtes, skulde der finde en Forøgelse Sted, og det saaledes, at man kunde have Fred for den besværlige Omlægning i længere Tid, saa at der end ikke blot var Tale om 125 Kredse, som man formodede vilde være til Folketallet i 1880, men endogsaa om 132. Den Væge, som den ærede Ordfører altsaa vil tillægge mig, at jeg skulde have vendt Folketingets Standpunkt, er aldeles ubesøjet. Jeg har en levende Erindring om, hvad der skete i 1874, om det Sind, hvormed man gik ind i Udvalget, da man endnu var i Tvivl om, hvilken Vej man skulde gaa, og tillige, hvorledes man gik ud af Udvalget, efter at man var enedes om, at man skulde gaa den Vej, jeg nu har betegnet. Den ærede Ordfører har beraabt sig paa, at der skulde være en almindelig Stemning mod den fulde Opsyldelse af Grundloven med de 137 Kredse. Nu have vi forhandlet om det i mange Aar, og jeg ved ikke, at der er kommet en eneste Udtalelse fra Landet mod en saadan Opsyldelse af Grundloven, og jeg ved derfor ikke, med hvilken Ret den ærede Ordfører kan beraabe sig paa en almindelig Stemning. Men vi hørte jo forleden den Formaning af ham, at vi ikke skulde tage Hensyn til vore Vælgeres, men til at faa et virkelig godt Resultat, og jeg mener, at et godt Resultat er at faa Grundloven opfyldt, men det er ikke et godt Resultat at komme hjem med til Vælgerne, naar man har gjort noget, som er grundlovstridigt, thi hvor meget end det